COLOCVIU STRATEGIC

Nr. 9
Septembrie 2014

UNIVERSITATEA NAŢIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I"
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

NECESITATEA ANALIZEI DE INTELLIGENCE ÎN ARHITECTURA DE SECURITATE NAŢIONALĂ

Alina PĂDUREAN

Lucrarea de faţă are în vedere modul în care activitatea de intelligence este indispensabilă în realizarea şi menţinerea securităţii naţionale.

Un imbold in alegerea temei a fost insuficienţa, în România, a unei literaturi în domeniul intelligence, în contextul importanţei acestuia şi a culturii de securitate din democraţiile cu tradiţie. Pe de altă parte alegerea acestei teme a fost motivată de schimbarea mediului de securitate al mapamondului, caracterizat prin ameninţări la adresa statelor-naţiune, într-un climat complex, caracterizat de riscuri şi ameninţări asimetrice şi transfrontaliere, astfel devenind necesară cooperarea implicit la nivel de intelligence.

Gradul de noutate al temei este notabil, având în vedere faptul că schimbările mediului internaţional de securitate au condus la preocuparea tot mai accentuată în domeniul intelligence-ului.

Abordarea acestei teme provine, deci, din conştientizarea importanţei informaţiilor de interes naţional în realizarea şi menţinerea securităţii naţionale şi în prevenirea riscurilor, ameninţărilor şi vulnerabilităţilor.

Ipoteza de la care am pornit cercetarea constă în necesitatea unei structuri de analiză integrată în procesul activităţii de intelligence, prin care să se realizeze o analiză colaborativă, între serviciile şi structurile destinate acestui domeniu, prin care să asigure şi să apere interesele naţionale a ţării.

Obiectivele urmărite în vederea obţinerii unui răspuns la această ipoteză se concentrează în jurul stabilirii dacă există o bună relaţionare între structurile de informaţii şi beneficiarii de securitate naţională, dacă feedback-ul în urma activităţii de informaţii este eficient şi util şi dacă este necesară o reorientare a activităţii de intelligence.

Analiza de intelligence poate fi vitală pentru securitatea naţională şi internaţională iar eşecurile unei analize poate fi fatală pentru acestea. Precum asociază autorul Stan Petrescu[1] „diada informaţii-securitate" cu relaţia dintre „lumină şi umbra", considerăm că arhitectura de securitate naţională impune un deziderat în activitatea de intelligence, tocmai de aceea structurile de informaţii au ca şi domeniu de activitate apărarea intereselor de securitate naţională. O informaţie de securitate naţională o putem defini ca fiind orice informaţie cu privire la un eveniment, la un individ sau la o acţiune care este în măsură să afecteze statul naţional şi să periclitezе siguranţa cetăţenilor lui[2].

Securitatea naţională se poate defini prin lipsa ameninţărilor şi pericolelor la adresa obiectivelor şi intereselor statului.

Conform *Strategiei de securitate naţională a României*, arhitectura securităţii naţionale constituie totalitatea mijloacelor, reglementărilor

şi instituţiilor statului care au rolul de realiza şi apăra interesele fundamentale ale statului[3]i. Considerăm că activitatea de intelligence este o coordonată primordială în realizarea şi apărarea intereselor unei naţiuni. *Doctrina naţională a informaţiilor pentru securitate*[4] prevede activitatea de intelligence în realizarea securităţii ca fiind „*ansamblul acţiunilor şi operaţiunilor desfăşurate permanent de către componentele sistemului securităţii naţionale, pentru planificarea, căutarea, obţinerea, verificarea, prelucrarea analitică a datelor şi informaţiilor cu relevanţă pentru securitatea naţională şi informarea factorilor de decizie, investiţii legal cu competenţă de realizare a securităţii naţionale ori de aplicare a legii*”[5].

Procesul de analiză de intelligence este una dintre etapele intelligence-ului, în care sunt evaluate informaţiile relevante colectate, sunt sesizate tendinţele de manifestare a unor ameninţări identificate, sunt schiţate scenarii alternative de evoluţie şi sunt indicate variantele posibile de acţiune în raport cu scenariile prognozate.

Din perspectiva autoarei Mireille Rădoi, analiza reprezintă „cea mai dificilă sarcină a procesului de informare”, definind-o ca fiind „etapa în fluxul informativ în care informaţia este supusă unui examen sistematic, pentru a identifica elementele sale semnificative şi pentru a trage concluziile potrivite”[6].

Serviciul Român de Informaţii defineşte analiza de informaţii ca „proces de filtrare, conexare şi interpretare obiectivă a datelor culese din surse secrete sau deschise, esenţial în orice activitate a Serviciului”[7].

În procesul de intelligence, etapa analizei constituie un „element sine qua non”[8] având obligativitate în obţinerea unor informaţii de securitate naţională obiective şi autentice, pe baza cărora destinatarii informaţiilor să adopte deciziile corespunzătoare[9].

Etapa analizei este indispensabilă în realizarea unor soluţii compatibile fenomenului analizat deoarece informaţiile colectate devin utilizabile doar după sintetizarea şi analizarea informaţiilor colectate[10].

Profesorul Sherman Kent este de părere că „intelligence în prezent nu este doar o profesie […], ci a preluat aspectele unei discipline de studiu: a dezvoltat o metodologie recunoscută, şi-a creat un limbaj specific, a dezvoltat un corp teoretic şi o doctrină, şi-a elaborat şi rafinat tehnicile. Acum dispune de un larg fundament profesional. Ceea ce îi lipseşte însă este literatura de specialitate”. Cauza acestui deficit s-ar putea să fie numărul mic de cercetători şi autori în domeniu, cel puţin dacă ne referim la România, deoarece în ţările dezvoltate şi democratice literatura în domeniul intelligence-ului este chiar vastă, astfel opinia exprimată nu coincide în totalitate cu afirmaţiile autorului invocat. Am constatat faptul că în literatura de specialitate românească se observă o prea mica concentrare pe conceptual de „intelligence” şi „informaţie de securitate naţională”.

Literatura de specialitate din România defineşte intelligence-ul ca fiind „produsul rezultat din procesarea informaţiilor referitoare la obiecte (fenomene, procese) de interes; set de fapte, obţinute prin asocierea informaţiilor cu alte elemente cunoscute şi analizate prin prisma experienţei, deducţie sau concluzie, bazată pe analiza unor informaţii; capacitatea de a rezolva probleme şi situaţii noi, fundamentată pe experienţa acumulată; colectarea şi prelucrarea informaţiilor; cunoaştere”[11].

Serviciile de intelligence fac parte din politica de securitate, care are rolul de a implementa obiectivele şi strategiile naţionale, astfel, serviciile de intelligence abordează probleme de natură politică, militară, socială, economică sau oricare ar putea atinge interesele naţionale sau periclita securitatea statului.

Serviciile de informaţii dispun de aparatul analitic, prin care evaluează importanţa şi impactul informaţiilor colectate de aparatul operaţional sau expuse în media, punându-le la dispoziţia factorilor de decizie şi autoritate dacă acestea au relevanţa şi sunt apreciate ca fiind informaţii de securitate naţională.

George Tenet, fostul director CIA este de părere că domeniul se bazează pe secrete, variabilele istorice şi atitudinile culturale sunt

Alina PĂDUREAN este student masterand în cadrul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I”, Facultatea de Securitate şi Apărare, Specializarea „Securitate şi apărare”.

foarte puţin cunoscute. În ceea ce priveşte etapa analizei, acesta o cataloghează ca fiind o capacitate indispensabilă în activitatea informativă[12].

Activitatea de informaţii a devenit o preocupare în rândul omenirii încă de la începutul apariţiei primelor conflicte. Necesitatea informaţiilor a fost înţeleasă odată cu evoluţia societăţii umane în numeroase dimensiuni: socială, militară, politică, economică.

Activitatea de informaţii este definită de Stan Petrescu ca fiind *„un proces sistemic, organizat şi continuu, desfăşurat în baza unor norme, executat, de principiu, în secret, pentru a se procura, prelucra şi difuza informaţii necesare conducerii politico-militare, pentru construirea de decizii (directive), a estimărilor de avertizare şi a formulării unor ameninţări la adresa securităţii naţionale*"[13].

Problematica informaţiilor a fost abordată în variate lucrări de istorie, politologie, artă militară şi sociologie. Sun Tzu a descris importanţa informaţiilor, subliniind că informaţiile şi operaţiunile secrete sunt esenţiale în ducerea unui război[14].

Problematica intelligence s-a schimbat şi a devenit o preocupare mult mai reliefată odată cu declasificarea arhivelor din perioada Războiului Rece, atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, misiunile militare din Afganistan şi Irak[15]. Schimbările mediului internaţional de securitate, apariţia riscurilor şi ameninţărilor asimetrice şi rapiditatea extinderii acestora au accentuat şi au schimbat abordarea în domeniul securităţii, implicit pe partea de intelligence. Odată cu acestea, serviciile de informaţii au în vedere noi chestiuni: terorismul, crima organizată, armele de distrugere în masă, operaţiunile de menţinere a păcii, securitatea frontierelor, securitatea economică, securitatea cibernetică, încălcările drepturilor omului[16].

Conceptul actual „intelligence" vizează cel puţin trei perspective: proces, organizaţie şi produs.

Intelligence-ul din perspectiva procesului reprezintă „ansamblul operaţiilor de culegere, filtrare, analiză a datelor şi informaţiilor şi de diseminare a produselor de intelligence cu valoare acţionabilă pentru a satisface necesităţile unui consumator specific", în speţă, care are funcţie decizională în domeniul securităţii naţionale.

Ca proces, intelligence-ul presupune o serie de etape care se succed într-o succesiune logică: stabilirea necesităţii de informaţii; planificarea în funcţie de priorităţi a culegerii de informaţii; obţinerea şi colectarea informaţiilor primare; analiza informaţiilor colectate prin metode şi procedee specifice; diseminarea (comunicarea) rezultatelor conform procedurilor proprii, către grupul ţintă.

Intelligence-ul ca organizaţie reprezintă o instituţie publică sau privată legal constituită, care utilizează metode, mijloace, proceduri şi tehnici specifice activităţii de informaţii, în scopul căutării, culegerii, verificării, prelucrării, documentării, stocării sau comunicării informaţiilor de interes beneficiarilor/ utilizatorilor abilitaţi sau unor entităţi interesate (instituţii, agenţi economici, persoane private), în forme şi modalităţi instituite potrivit legii şi normelor interne.

Intelligence-ul ca produs, conform Doctrinei naţionale a informaţiilor pentru securitate, este considerat un rezultat al activităţii de procesare (producere) a informaţiilor pentru securitate, obţinut de către structuri analitice specializate, materializat şi individualizat în documente şi forme de evidenţă specifice şi destinat factorilor decizionali stabiliţi de lege.

Perspective noi în intelligence au apărut şi datorită fluxului informaţional aflat în continuă creştere.

---

[1] Stan Petrescu, *Despre intelligence şi putere,* Editura Militară, Bucureşti, 2009, p.27.

[2] Mireille Rădoi, *Serviciile de informaţii şi decizia politică,* Editura Tritonic, Bucureşti, 2003, p. 22.

[3] Strategia de securitate naţională a României, Bucureşti, 2007.

[4] Adoptată în şedinţa Consiliului Suprem de Apărare a Ţării din data de 23 iunie 2004.

[5] Nicuşor Moldovan, *Cooperarea în cadrul comunităţii naţionale de informaţii,* 2013, p. 25 (*apud: Doctrina naţională a informaţiilor pentru securitate*, Consiliul Suprem de Apărare a Ţării, 2004, p.5.

[6] Mireille Rădoi, *Serviciile de informaţii şi decizia politică,* Editura Tritonic, Bucureşti, 2003, p. 22.

[7] http://www.sri.ro/analiza-intelligence.html, accesat la data de 07.01.2014.

[8] *Sine qua non* desemnează necesitatea, indispensabilitatea.

[9] Marin Ioniţă, „Încadrarea conceptuală a activităţii de informaţii. Informaţia de securitate naţională", în *Ghidul analistului de intelligence,* Editura Academiei Naţionale de Informaţii „Mihai Viteazul", Bucureşti, 2011, pp.15-18.

[10] Stan, Petrescu, *op. cit.*, p. 18.

[11] Ilie Tudor Ciuflea, "Intelligence. Repere conceptuale", în *Revista Intelligence,* publicaţie a Serviciului Român de Informaţii, nr.19, martie-mai 2011.

[12] George Tenet, *În mijlocul furtunii,* Editura Scripta, Bucureşti, 2010.
[13] Stan, Petrescu, *Arta şi puterea informaţiilor,* Editura Militară, Bucureşti, 2003, p. 23.
[14] Sun Tzu, *Arta războiului,* Editura Nicol, Bucureşti, 2012.
[15] Ovidiu, Frăţilă, Iosif, Solomon, "Intelligence – coordonată a ecuaţiei de securitate naţională şi globală", în *Gândirea militară românească*, nr. 1, 2013, pp. 32-46.
[16] Corina Gabriela, Sindie, „Impactul evenimentelor din 9-11 septembrie 2001 asupra serviciilor de intelligence. Adaptarea Serviciului Român de Informaţii la noile riscuri şi ameninţări la adresa securităţii naţionale", în *Echilibrul de putere şi mediul de securitate,* Sesiunea anuală de comunicări ştiinţifice cu participare internaţională, Bucureşti, noiembrie 2011, pp.337-349.

CONCLUZII:

- *Informaţia este astăzi, unul dintre cei mai puternici vectori de putere, făcând parte din arsenalul conflictelor de tip asimetric, de aceea deţinerea supremaţiei informaţionale stă la baza edificării securităţii.*
- *Analiza eficientă a informaţiilor de interes naţional este un resort pentru deciziile politice în vederea realizării unei arhitecturi sănătoase de securitate. Dacă informaţiile sunt analizate pentru a servi decidenţilor, deciziile sunt adoptate pentru a oferi şi formula soluţii care să atragă după sine realizarea unei viitoare lumii mai bune, în care să nu mai existe perspective ale ameninţărilor, cel puţin, celor de natură militară şi pe cât posibil a celor de natură nonmilitară care în actualul mediu de securitate provoacă cele mai multe daune pentru state, societăţi şi nu în ultimul rând indivizi.*

COLOCVIU STRATEGIC este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezultate ale unor cercetări în domeniu, opinii şi puncte de vedere ale unor specialişti din ţară, sau doctoranzi, masteranzi, din armată şi societate, implicaţi în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.

Publicaţie realizată cu sprijinul Editurii
Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I"
Redactor: Mihai ZODIAN
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1842-8096; B: 0650/73/2015

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro